

דנטים. המדינה צריכה גם אקר מאים.

אין ספק כי הצבא אימץ לעצמו כיוון מחשבה זה, ונותן הקלות-שירות לטודני-טים ואף הקים את העתודה האקדמאית. אבל כל זה נכון שנים רבות אחרי מילחמת העצמאות. במלחמה זו התנדבו הכל — בור ועם-הארץ, טודנט או פרופסור — לקחת חלק בקרבות. מיטב דוריה-סטודנטים של אז נפל בקרבות.

גנרל או

משתמט?

כ אשר נערכו לפני חודשים אחדים הבחירות הפנימיות בד"ש, לקביעת מועמדי מילגה זו לממשלה, התחרו ככץ שניים: האלוף במילואים מאיר ("זר") זורע ורבי-סרן במילואים דן ביברו. בד"ש זכה במירוץ טוראי (מיל), שהיה לטענתו רבי-סמל-ראשון, ישראל כץ. הוא הצטרף אל שלושה חברי ד"ש אחרים בממשלה: רבי-אלוף (מיל), יגאל ידן, אלוף (מיל), מאיר עמית ולא-חייל (מיל). שמואל תמיר (העולם הזה 2112).

צה"ל ניצח במלחמת-העצמאות, למרות השירות המקוצר של הד"ר ישראל כץ. צה"ל ניצח במיבצע-קדש למרות העובדה שטוראי כץ עסק לדבריו בעבודה סוציאלית במלחמה. צה"ל ניצח במלחמת ששת הימים למרות העובדה ששר הריוחה ישר"ל אל כץ תרם, לדבריו, למאמץ המילחמתי רק מיספר הרצאות. וצה"ל גם התגבר במלחמת יום-הכיפורים, למרות שהחייל כץ לא השתתף בה.

איש לא דרש מכץ להשתתף במלחמה החמישית, מלחמת-הליטאני. כי במלחמה זו כבר היה השר כץ חבר בממשלה ש-החליטה על המלחמה.

אין הרגיש החייל האמין כץ, בעל השירות המקוצר, הדרגה ה-מיסטרורית והעבר הצבאי המפוקפק, כן, כאשר הרים בממשלה את ידו למען החלטה ששקחה את חיילי צה"ל אי תוך האש?

איש מילבדו אינו יכול לדעת, רק זאת ניתן לדעת: אף באחת מממשלות-ישראל לא ישבו כליכך הרבה משתמטים, לא-חיילים ובעלי עבר צבאי מפוקפק כמו ב-ממשלה שהחליטה על מלחמה זו, האומללה ביותר בתולדות המדינה.

ואולי יש קשר בין הרברים. (כתבה שביעית בסדרה)

הגנרל והסמל

הד"ר ישראל כץ ליד מנהיג מיפלגתו, הפרופסור יגאל ידן, אין כל ויכוח לגבי דרגתו הצבאית של רבי-סמל-ראשון ואחרי שיחרורו נותר טוראי. במיטמכי צה"ל רשום כץ כטוראי.

שירות הצבאי שלו, הוא מספר רק את ה-פרק הקצר של התותחנות ביפו.

"אני לא בדיוק טיפוס של פיי-טר", נהג כץ להפכיר, "אני באתי לצבא מהאוניברסיטה, וחזרתי אחר כך לזמור. הצבא התחשב בסטור"

נוער מקופחים מהבחנה הריגשית בקריית-יערים.

בתפקידים אלה הוא נשא עד שנת 1959. במשך אותה תקופה נערכה מילחמת-קדש. בי-1956 לא היה כץ בן ה-28 לא בתותחנים ולא במודיעין. לדבריו הוא היה אז בחייה-רפואה ועסק בימי המילחמה הקצרה בנושאים סוציאליים.

ב-1959 עזב כץ טוב את הארץ, הפעם עם אשתו מרים, שאותה נשא לאשה חמש שנים קודם לכן. הוא יצא לקליבלנד ב-אוהיו, שם למד באוניברסיטת וטרן רורב. הוא חזר לארץ כעבור ארבע שנים.

לוחם או

מרצה?

כץ מודה כי לא השתתף במלחמת ששת-הימים, למרות שהיה אז בן 39 לכתב העולם הזה אמר השבוע: "אני כבר לא הייתי בחיל-רפואה, נתתי כמה הרצאות. לדבריו עשה את שירות-המילואים שלו ביחידות שונות, ולמרות שדוברו טען כי הוא הוצב, מאז שיחרורו מצה"ל, ב-מיסגרת חיל-המרצים של קצין-החינוך הראשי, מכחיש זאת כץ עצמו, באמרו שהוצב לקצין-החינוך-הראשי "לא מומן". במלחמת יום-הכיפורים לא השתתף כץ, אפילו לא כמרצה. למרות שהיה רק בן 45, גיל שבו היו רבים שלחמו לחימה ממשית. באותה תקופה הוא היה כבר אחד מחביביה של גולדה מאיר, מנכ"ל הביטוח הלאומי, הממוחה מיספר אחד בארץ ל-נוער במצוקה.

כץ הוא ייקה טיפוס, נעים-הליכות, ש-חיוך שפוף על פניו במשך מרבית הזמן. הוא בעל בעל קומה נמוכה, לבוש תמיד בקפידה, בחליפה ובעניבה. רק באחרונה, כאשר הפך להיות דמות פוליטית, אפשר לראותו בחולצה לבנה בעלת צווארון פתוח. ועדת-כץ המפורסמת הוקמה לאחר ה-פרצויות גליה-מחאה של הפנתרים השחור-רים, בתחילת שנות ה-70, לאחר שגולדה מאיר אמרה לפנתרים כי הם "לא נחמדים". במסגרת תפקידו בוועדה, שנשאה את שמו, נפגש כץ עם הפנתרים, ולמרות שהשיחות עימו היו נעימות, כשכץ מססה להשקט את הפנתרים, הגיב אז אחד מהם: "משהו מפריע לי אצל הדוקטור הזה. הוא נראה לי לא-ישראלי".

כאשר נשאל כץ על-ידי ידידים על ה-

צה"ל במלחמת-העצמאות במשך ששה חודשים, שלושה חודשים כותחון ביפו, ר-שלושה חודשים בקטינה.

קשה לאמת נתונים אלה על פי מיטמכי צה"ל. דובר צה"ל סירב למסור פרטים על אורך השירות של כץ ועל טיבו ומותו, והיפנה את העולם הזה לדובר שרה-ביט-חן. דובר שרה-ביטחון טען כי העניין הוא בתחומו של דובר צה"ל.

גם אם נכונה טענתו של כץ, כי הוא שירת במשך ששה חודשים בצה"ל, גם אז תמוה הדבר. באותה תקופה שירתו חיילים, ביניהם סטודנטים רבים כד"ר כץ, משך שנתיים ויותר בצה"ל.

לא ברור גם מה היה עיסוקו של כץ בצה"ל. על פי טענתו הוא היה תותחן ביפו, אולם פעילות התותחנים של צה"ל במלחמת העצמאות ביפו, הסתכמה ב-מיסרה של קצין-הקישור של התותחנים. לגבי תפקידו כסגן קצין-המודיעין של חזית הדרום, חזית ד', קשה לאמת זאת. רבים מהקצינים הבכירים של חזית זו, וביניהם מפקד-החזית יגאל אלון, אינם זוכרים את כץ מאותה התקופה, אם כי הם בטוחים שהיו זוכרים היטב את סגן קצין-המודיעין של החזית. אחד מדובריו של כץ טען, ב-קשר לפרשה זו: "אולי אפשר היה לשר-אול את הקצין אגמון, שהיה המפקד של כץ. אבל הקצין אגמון כבר מת".

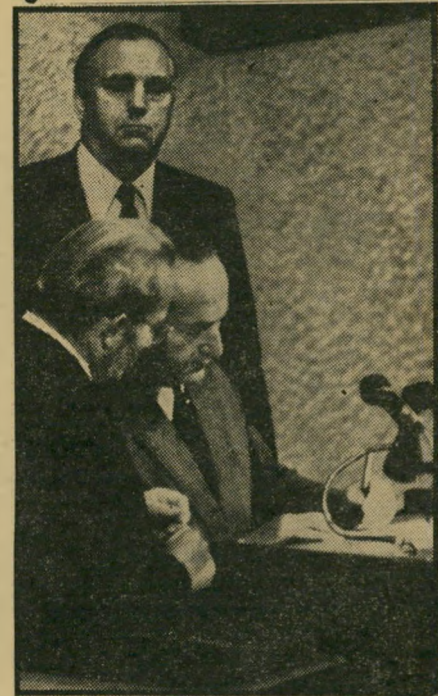
הדרגה

המיסטרורית

פרשה תמוהה אחרת היא פרשת ה-דרגה של כץ. לכתב העולם הזה הוא אמר שהוא היה רבי-סמל-ראשון, אולם בתי-קי צה"ל הוא רשום כטוראי. כץ מסביר זאת שוב בסביבות אקדמאיות. לדבריו, משום ששירת זמן קצר, היתה דרגת הרבי-סמל-ראשון שלו דרגה זמנית, היא נשללה ממנו לאחר תום שירותו.

ידוע אומנם הנהוג של צה"ל להוריד לעיתים את החייל בדרגה אחת, עם שיח-ורוו משירות פעיל. כך, למשל, קורה פעמים רבות כי חייל, המגיע לדרגת סמל

ההשבעה

למרות ששירותו ב-צה"ל היה קצר ב-צורה תמוהה, הושבע כץ כשר בממשלת ישראל (לידו: מזכיר הכנסת נתנאל לורד).

חודשים או שבועות לפני שיחרורו, יורד במילואים לדרגת רבי-ט. אולם לא ידוע על מיקרים שבהם נשללת לחלוטין דרגת ה-חייל עם תום שירותו, אלא אם נידון על עבירה חמורה, ובית-הדין החליט על שלי-לת הדרגה. מיקרה כזה לא קרה לכץ. בסוף 1949 יצא כץ לארצות-הברית והיה בין המאושרים המעטים שיצאו אז מהארץ לשם לימודים. הוא נתקבל לאוניברסיטת קולומביה בניו-יורק, והשלים את הלימודים בשנת 1951. ב-1953 מונה כמפקד-החינוך במוסד לעליית הנוער בסוכנות היהודית, ושנתיים אחר-כך כמנהל בית-הספר לעבר-דה סוציאלי-על-שם פאול ברולוד ליד האוניברסיטה העברית בירושלים. אותה עת שימש גם כמנהל המוסד לילדים ובני-

צוחק הצוחק אחרון

נראה כי העובדה ששירותו בצה"ל היה חלקי בלבד אינה גורמת לכץ כל דאגה. הוא יכול לצחוק צחוק מלא, משום שרבים מחבריו ליד שולחן הממשלה, ביניהם אף חברו-ליפלגה, שריהי-שפטים שמואל תמיר, לא שירתו בצה"ל, או שירתו חודשים מיספר-